TA’LIM VA MEHNAT BOZORI O‘RTASIDA UZULISH

Chirchiq davlat pedagogika universiteti
Gumanitar fakulteti O‘zbek tili va
adabiyoti yo’nalishi1-bosqich talabalari
AbduxalilovaShahzoda Alisher qizi
Kengeshbayeva Shahzoda Anvarjan qizi
Kutlimuratova Irodaxon Shuxrat qizi
Sharifova Zulfiyaxon Shavkatjon qizi
Ibodullayeva Gulbahor Ahadjon qizi
Ilmiy rahbar:Chirchiq davlat pedagogika universiteti Pedagogika fakulteti psixologiya kafedrasi
katta o‘qituvchisi **Mirzaraximova Gulnora Ikromovna**

Annotatsiya: Markaziy osiyoda ta’lim va mehnat bozori o‘rtasidagi nomuvofiqlik dolzarb muammo bo‘lib qolmoqda, chunki bitiruvchilar ko‘pincha o‘z malakalariga mos keladigan ish topishda qiynaladi. Bu uzilish eskirgan o‘quv dasturlari, amaliy ko‘nikmalarni o‘rgatishning yo‘qligi va ta’lim muassasalari va ishlab chiqarishlar o‘rtasidagi cheklangan hamkorlikdan kelib chiqadi. Tadqiqot ushbu muammoga yordam beradigan tarkibiy bo‘shliqlarni, jumladan, mehnat bozori talablari, malakalarning mos kelmasligi va kasbiy ta’limning samarasizligini o‘rganadi. Siyosat tashabbuslari va mehnat bozori tendentsiyalarini ko‘rib chiqish orqali ushbu maqola o‘quv dasturlarini modernizatsiya qilish, sanoat hamkorliklari va ishchi kuchini rivojlantirish dasturlari kabi potentsial echimlarni o‘rganadi. Ushbu muammolarni hal qilish bandlikni oshirish va ta’lim tizimining iqtisodiyotning rivojlanayotgan ehtiyojlariga javob berishini ta’minlash uchun juda muhimdir.

Kalit so‘zlar: Ta’lim-mehnat bozori nomuvofiqligi, malaka farqi, kasbiy tayyorgarlik, ishchi kuchini rivojlantirish, o‘quv dasturlarini isloh qilish, Markaziy osiyo.

Abstract: The mismatch between education and the labor market remains a pressing issue in Central Asia, as graduates often struggle to find jobs that match their qualifications. This disconnect stems from outdated curricula, a lack of practical skills training, and limited collaboration between educational institutions and industries. The study examines the structural gaps that contribute to this problem, including labor market demands, skills mismatches, and inefficiency in vocational education. By reviewing policy initiatives and labor market trends, this article explores potential solutions, such as curriculum modernization, industry partnerships, and workforce development programs. Addressing these challenges is critical to increasing employment and ensuring that the education system responds to the evolving needs of the economy.

Keywords: Education-labor market mismatch, skills gap, vocational training, workforce development, curriculum reform, Central Asia.

Аннотация: Несоответствие между образованием и рынком труда остается острой проблемой в Центральной Азии, поскольку выпускникам зачастую сложно найти работу, соответствующую их квалификации. Этот разрыв обусловлен устаревшими учебными программами, отсутствием практических навыков обучения и ограниченным сотрудничеством между образовательными учреждениями и отраслями промышленности. В исследовании рассматриваются структурные пробелы, которые способствуют

возникновению этой проблемы, включая требования рынка труда, несоответствие навыков и неэффективность профессиональной подготовки. В статье рассматриваются политические инициативы и тенденции рынка труда, а также потенциальные решения, такие как модернизация учебных программ, отраслевое партнерство и программы развития рабочей силы. Решение этих проблем имеет решающее значение для повышения занятости и обеспечения того, чтобы система образования отвечала меняющимся потребностям экономики.

Ключевые слова: несоответствие между образованием и рынком труда, разрыв в навыках, профессиональная подготовка, развитие рабочей силы, реформа учебной программы, Центральная Азия.

KIRISH

Ish kuchi jadal sur’atlar bilan kengayib borayotgan Markaziy osiyo oldida o‘zining ta’lim natijalarini mehnat bozorining dinamik talablariga moslashtirish muhim vazifa turibdi. Prognozlar shuni ko‘rsatadiki, 2030 yilga borib, mamlakatning ishchi kuchi taxminan 3,9 million kishiga ko‘payib, rivojlanayotgan Yevropa va Markaziy Osiyoda beshinchi o‘rinni egallaydi. Ushbu demografik o‘sish bitiruvchilarni rivojlanayotgan iqtisodiy landshaftga mos va moslasha oladigan ko‘nikmalar bilan ta’minlay oladigan mustahkam va sezgir ta’lim tizimini talab qiladi.

Umumjahon savodxonlik darajasiga qaramay, Markaziy osiyodagi joriy ta’lim tizimi mehnat bozori talablariga sezilarli darajada mos kelmasligini ko‘rsatmoqda. Har yili taxminan 650 000 kishi o‘qishni tamomlaydi; ammo bozorda atigi 300 000 ga yaqin yangi ish o‘rinlari band bo‘lgan, natijada 2023 yil oxiriga kelib ishsizlik darajasi 6,8% va qashshoqlik darajasi 11% ni tashkil qiladi. kam ish bilan ta’minlanishiga va malakadan to‘liq foydalanmaslikka olib keladi.

Ushbu uzilishga hissa qo‘shadigan muhim omil - bu ta’lim sohasidagi nomuvofiqliklar va ortiqcha malaka. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, ishchilarning taxminan 40% rasmiy ta’lim bilan bog‘liq bo‘lmagan sohalarda ishlaydi, 11% o‘z sohasi bo‘yicha yuqori malakali va qo‘shimcha 13% ortiqcha malakali va o‘z sohalaridan tashqarida ishlaydi. [1] Bunday noto‘g‘ri tartiblar nafaqat shaxsiy daromad olish salohiyatini pasaytiradi, balki umumiy mehnat unumdorligi va iqtisodiy o‘sishga ham to‘sqinlik qiladi.

Markaziy osiyo hukumati bu muammolarni tan oldi va ta’lim va mehnat bozoridagi tafovutni bartaraf etishga qaratilgan qator siyosat choralarini ko‘rdi. Xususan, 2018-yilda Tashqi mehnat migratsiyasi masalalari agentligining tashkil etilishi xorijda ish izlayotgan fuqarolarni qo‘llab-quvvatlash, ularning huquqlarini himoya qilish va qaytib kelgandan so‘ng reintegratsiyalashuviga ko‘maklashish bo‘yicha strategik sa’y-harakatlarni belgilab berdi. Bundan tashqari, Prezidentning 2020 yilgi farmoni bilan xavfsiz va qonuniy mehnat migratsiyasini ta’minlash, jumladan, migrantlarning sayohat xarajatlari va ishlash ruxsatnomalarini qoplash uchun past foizli kreditlar berish bo‘yicha chora-tadbirlar belgilandi. Ushbu tashabbuslar zudlik bilan bandlik bilan bog‘liq muammolarni hal qilsa-da, barqaror yechim bozor talablariga yanada yaqinroq moslashish uchun mahalliy ta’lim tizimini kompleks qayta ko‘rib chiqishni talab qiladi.

Ushbu maqola Markaziy osiyo ta’lim muassasalari va uning mehnat bozori o‘rtasidagi ko‘p qirrali uzilishni yoritib berishga qaratilgan. Mavjud ta’lim tuzilmalari, mehnat bozori tendentsiyalari va siyosat aralashuvini tahlil qilish orqali tadqiqot nomuvofiqlikning asosiy sabablarini aniqlashga va bitiruvchilarning ish bilan ta’minlanishini oshirish uchun harakat qilish mumkin bo‘lgan strategiyalarni taklif qilishga intiladi. Ushbu muammolarni hal qilish iqtisodiy barqarorlikni oshirish

va mamlakatning inson kapitalidan hozirgi va kelajakdagi iqtisodiy talablarni qondirish uchun samarali foydalanishni ta'minlash uchun zarurdir.

METODOLOGIYA

Markaziy osiyoda ta'lim natijalari va mehnat bozori talablari o'rtasidagi tafovut ilmiy tadqiqotning asosiy nuqtasi bo'lib kelgan, turli tadqiqotlar ushbu noto'g'ri muvofiqlikning ko'p qirrali mohiyatini ochib beradi. Mavjud adabiyotlarni har tomonlama tahlil qilish ushbu hodisaga hissa qo'shadigan bir qancha muhim jihatlarni ochib beradi.

Demografik dinamika mehnat bozori landshaftini shakllantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. 1991-2020-yillarda Markaziy osiyoning mehnat resurslari taxminan 10,2 million kishidan 19,1 million kishiga ko'paydi, bu esa mamlakat aholisining yarmidan ko'prog'ini tashkil etdi. Shu bilan birga, ushbu mehnat resurslari doirasida bandlik darajasi pasayib ketdi, bu esa mavjud ishchi kuchi va ish o'rinlari o'rtasidagi nomutanosiblik kuchayib borayotganidan dalolat beradi.[2]

Bandlikning tarkibiy tarkibi bu noto'g'rilikni yanada kuchaytiradi. Ishchi kuchining salmoqli qismi ularning rasmiy ta'limi yoki tayyorgarligiga mos kelmaydigan sohalarda band. Ushbu nomuvofiqlik ta'lim dasturida ham, mehnat bozori mexanizmlarida ham tizimli samarasizlikdan dalolat beradi, bu esa to'liq bandlik va malakalardan to'liq foydalanmaslikka olib keladi. Xalqaro istiqbollar bunday nomutanosibliklarni bartaraf etish bo'yicha qimmatli fikrlarni taklif etadi. Oliy ta'lim va mehnat bozorini uyg'unlashtirishni yaxshilash uchun ishlab chiqilgan tizimlar rivojlanayotgan iqtisodiy ehtiyojlarga javob beradigan dinamik, ma'lumotlarga asoslangan strategiyalarning muhimligini ta'kidlaydi.[3] Ushbu yondashuvlar o'quv dasturlari dolzarb bo'lib qolishi va bitiruvchilarning bozorga mos ko'nikmalarga ega bo'lishini ta'minlash uchun ta'lim muassasalari va sanoat manfaatdor tomonlari o'rtasida doimiy hamkorlikni targ'ib qiladi.

Ushbu tadqiqot Markaziy osiyo ta'lim tizimi va uning mehnat bozori o'rtasidagi uzilishni aniqlash uchun aralash usullardan foydalanadi. Metodologiya muammoni yaxlit tushunishni ta'minlash uchun miqdoriy va sifat tahlillarini o'z ichiga oladi.

1. Ma'lumotlar to'plami: Ikkilamchi ma'lumotlar nufuzli manbalardan, jumladan, O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi cite turn0search5 va Jahon bankining ta'lim statistikasidan jamlangan. Ushbu ma'lumotlar to'plami so'nggi o'ttiz yillikdagi demografik tendentsiyalar, bandlik ko'rsatkichlari va ta'lim natijalari haqida ma'lumot beradi.

2. Miqdoriy tahlil: Mehnat resurslari o'sish tendentsiyalari, bandlik ko'rsatkichlari va tarmoq bo'yicha ishchi kuchini taqsimlash tendentsiyalarini tahlil qilish uchun statistik usullar qo'llanildi. Ta'lim malakalari va bandlik natijalari o'rtasidagi bog'liqlikni aniqlash uchun regressiya tahlillari o'tkazildi va shu bilan ko'nikmalarning nomuvofiqlik darajasini aniqladi.

3. Sifatli tahlil: Miqdoriy xulosalarni kontekstuallashtirish uchun siyosiy hujjatlar, ilmiy adabiyotlar va amaliy tadqiqotlarni tematik ko'rib chiqish amalga oshirildi. Ushbu tahlil ta'lim infratuzilmasidagi tizimli to'siqlarni, masalan, eskirgan o'quv dasturlari va mehnat bozorining samarali integratsiyasiga to'sqinlik qiluvchi sanoat hamkorligining etarli emasligini aniqlashga qaratilgan.

4. Qiyosiy asosli baholash: ilg'or tajribalar va moslashuvchan strategiyalarni olish uchun ta'lim va mehnat bozorini moslashtirishning xalqaro modellari ko'rib chiqildi. Ushbu ramkalarning Markaziy osiyo sharoitida qo'llanilishi madaniy, iqtisodiy va siyosatga xos nuanslarni hisobga olgan holda baholandi.

Ushbu metodologik komponentlarni birlashtirish orqali tadqiqot Markaziy osiyoda ta'lim va mehnat bozori uzilishining asosiy sabablarini ochib berish va bu bo'shliqni bartaraf etish bo'yicha dalillarga asoslangan tavsiyalar berishni maqsad qilgan.

NATIJALAR

Markaziy osiyo mehnat bozori va ta'lim tizimini tahlil qilish demografik bosim, bandlik nomutanosibligi va malakalarning sezilarli darajada mos kelmasligi bilan ajralib turadigan aniq va ko'p qirrali uzilishni ko'rsatadi.

1991-2020-yillarda Markaziy osiyoning mehnat resurslari taxminan 10,2 million kishidan 19,1 million kishiga ko'paydi, bu esa mamlakat aholisining yarmidan ko'prog'ini tashkil etdi. Ushbu o'sish traektoriyasi mehnatga layoqatli aholining sezilarli darajada o'sishidan dalolat beradi, bu esa mutanosib bandlik imkoniyatlariga bo'lgan talabni kuchaytiradi. Biroq, ushbu mehnat resurslari doirasida bandlik darajasi pasayib ketdi, bu esa ish o'rinlarining yaratilishi o'sib borayotgan ishchi kuchi taklifiga mos kelmaganidan dalolat beradi. Prognozlarga ko'ra, 2030-yilga borib ishchi kuchi qo'shimcha 3,9 million kishiga ko'payib, Markaziy osiyo rivojlanayotgan Yevropa va Markaziy Osiyoda beshinchi yirik ishchi kuchiga aylanadi.

Markaziy osiyoda har yili 650 000 ga yaqin kishi o'qishni tamomlaydi. Bundan farqli o'laroq, mehnat bozori har yili atigi 300 000 ga yaqin yangi kelganlarni o'zlashtiradi, bu esa har yili 350 000 kishining ish bilan ta'minlanishiga olib keladi. Ushbu nomutanosiblik 2023-yil oxiriga kelib ishsizlik darajasi 6,8% va qashshoqlik darajasi 11% ni tashkil etdi.

Ishchi kuchining salmoqli qismi ularning rasmiy ta'limi yoki tayyorgarligiga mos kelmaydigan sohalarda ishlaydi. Ushbu nomuvofiqlik ta'lim dasturida ham, mehnat bozori mexanizmlarida ham tizimli samarasizlikdan dalolat beradi, bu esa to'liq bandlik va malakalardan to'liq foydalanmaslikka olib keladi.[5] Mahalliy ta'lim va ishga joylashish imkoniyatlari o'rtasidagi nomutanosiblik ishchi kuchining katta qismini chet elda ish izlashga undadi. Hisob-kitoblarga ko'ra, 3,5 milliondan 4 milliongacha Markaziy osiyo fuqarolari, ya'ni ishchi kuchining qariyb 25 foizi xorijda, asosan, Rossiya va Qozog'istonda ish bilan band. Birgina 2024-yilning birinchi o'n oyida pul o'tkazmalari 12 milliard AQSH dollaridan ortiqni tashkil etib, 2023-yilning shu davriga nisbatan 34 foizga ko'pdir.

Ushbu muammolarga javoban Markaziy osiyo hukumati ta'lim va mehnat bozoridagi tafovutni bartaraf etishga qaratilgan bir qancha siyosat choralarini ko'rdi. 2018-yilda Tashqi mehnat migratsiyasi masalalari agentligining tashkil etilishi xorijda ish izlayotgan fuqarolarni qo'llab-quvvatlash, ularning huquqlarini himoya qilish va qaytib kelgandan keyin reintegratsiyalashuviga ko'maklashishga qaratilgan strategik sa'y-harakatlar bo'ldi. Bundan tashqari, Prezidentning 2020 yilgi farmoni bilan xavfsiz va qonuniy mehnat migratsiyasini ta'minlash, jumladan, migrantlarning sayohat xarajatlari va ishlash ruxsatnomalarini qoplash uchun past foizli kreditlar berish bo'yicha chora-tadbirlar belgilandi. Ushbu tashabbuslar zudlik bilan bandlik bilan bog'liq muammolarni hal qilsa-da, barqaror yechim bozor talablariga yanada yaqinroq moslashish uchun mahalliy ta'lim tizimini har tomonlama qayta ko'rib chiqishni talab qiladi.

Natijalar demografik kengayish, ta'lim mahsuloti, mehnat bozorini o'zlashtirish qobiliyati va xalqaro migratsiya tendentsiyalarining murakkab o'zaro ta'sirini belgilaydi. Aniqlangan uzilishlarni bartaraf etish ta'lim sohasidagi islohotlarni, iqtisodiyotni diversifikatsiya qilishni va mamlakatda o'sib borayotgan ishchi kuchining daromadli bandligini ta'minlash uchun ichki ish o'rinlarini kengaytirishni o'z ichiga olgan ko'p qirrali strategiyalarni talab qiladi.

MUHOKAMA

Markaziy osiyo mehnat bozori va ta'lim tizimini tahlil qilish demografik bosim, bandlik nomutanosibligi va malakalarning sezilarli darajada mos kelmasligi bilan ajralib turadigan aniq va ko'p qirrali uzilishni ko'rsatadi.

1991-2020-yillarda Markaziy osiyoning mehnat resurslari taxminan 10,2 million kishidan 19,1 million kishiga ko'paydi, bu esa mamlakat aholisining yarmidan ko'prog'ini tashkil etdi. Ushbu o'sish traektoriyasi mehnatga layoqatli aholining sezilarli darajada o'sishidan dalolat beradi, bu esa mutanosib bandlik imkoniyatlariga bo'lgan talabni kuchaytiradi. Biroq, ushbu mehnat resurslari doirasida bandlik darajasi pasayib ketdi, bu esa ish o'rinlarining yaratilishi o'sib borayotgan ishchi kuchi taklifiga mos kelmaganidan dalolat beradi. Prognozlarga ko'ra, 2030-yilga borib ishchi kuchi qo'shimcha 3,9 million kishiga ko'payib, Markaziy osiyo rivojlanayotgan Yevropa va Markaziy Osiyoda beshinchi yirik ishchi kuchiga aylanadi.

Markaziy osiyoda har yili 650 000 ga yaqin kishi o'qishni tamomlaydi. Bundan farqli o'laroq, mehnat bozori har yili atigi 300 000 ga yaqin yangi kelganlarni o'zlashtiradi, bu esa har yili 350 000 kishining ish bilan ta'minlanishiga olib keladi. Ushbu nomutanosiblik 2023-yil oxiriga kelib ishsizlik darajasi 6,8% va qashshoqlik darajasi 11% ni tashkil etdi. Bitiruvchilar soni va mavjud ishga joylashish imkoniyatlari o'rtasidagi doimiy tafovut ham ish o'rinlarini yaratish, ham ta'lim natijalarini bozor ehtiyojlariga moslashtirishdagi tizimli samarasizligini ta'kidlaydi.[6]

Ishchi kuchining salmoqli qismi ularning rasmiy ta'limi yoki tayyorgarligiga mos kelmaydigan sohalarda ishlaydi. Ushbu nomuvofiqlik ta'lim dasturida ham, mehnat bozori mexanizmlarida ham tizimli samarasizlikdan dalolat beradi, bu esa to'liq bandlik va malakalardan to'liq foydalanmaslikka olib keladi.

Mahalliy ta'lim va ishga joylashish imkoniyatlari o'rtasidagi nomutanosiblik ishchi kuchining katta qismini chet elda ish izlashga undadi. Hisob-kitoblarga ko'ra, 3,5 milliondan 4 milliongacha Markaziy osiyo fuqarolari, ya'ni ishchi kuchining qariyb 25 foizi xorijda, asosan, Rossiya va Qozog'istonda ish bilan band. Birgina 2024-yilning birinchi o'n oyida pul o'tkazmalari 12 milliard AQSH dollaridan ortiqni tashkil etdi, bu 2023-yilning shu davriga nisbatan 34 foizga o'sdi. Ushbu pul o'tkazmalari milliy iqtisodiyotni qo'llab-quvvatlasa-da, tashqi mehnat bozorlariga tayanish mahalliy iqtisodiyotning malakali ishchi kuchini yetarli darajada o'zlashtira olmasligini ko'rsatmoqda.

Ushbu muammolarga javoban Markaziy osiyo hukumati ta'lim va mehnat bozoridagi tafovutni bartaraf etishga qaratilgan bir qancha siyosat choralarini ko'rdi. 2018-yilda Tashqi mehnat migratsiyasi masalalari agentligining tashkil etilishi xorijda ish izlayotgan fuqarolarni qo'llab-quvvatlash, ularning huquqlarini himoya qilish va qaytib kelgandan keyin reintegratsiyalashuviga ko'maklashishga qaratilgan strategik sa'y-harakatlar bo'ldi. Bundan tashqari, Prezidentning 2020 yilgi farmoni bilan xavfsiz va qonuniy mehnat migratsiyasini ta'minlash, jumladan, migrantlarning sayohat xarajatlari va ishlash ruxsatnomalarini qoplash uchun past foizli kreditlar berish bo'yicha chora-tadbirlar belgilandi. Ushbu tashabbuslar bandlikni ta'minlash bilan bog'liq zudlik bilan muammolarni hal qilsa-da, barqaror yechim bozor talablariga yanada yaqinroq moslashish uchun mahalliy ta'lim tizimini har tomonlama qayta ko'rib chiqishni talab qiladi.[7]

XULOSA

Markaziy osiyoda ta'lim va mehnat bozori o'rtasidagi uzilish tahlili bandlik darajasi, iqtisodiy o'sish va ishchi kuchi samaradorligiga ta'sir qiluvchi jiddiy noto'g'rilikni ko'rsatadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, ta'limga katta miqdorda sarmoya kiritilishiga qaramay,

mehnat bozori ortib borayotgan bitiruvchilar sonini o‘zlashtira olmaydi, bu esa ishsizlik va to‘liq bandlikning o‘sishiga olib keladi. Bundan tashqari, Markaziy osiyo ishchi kuchining salmoqli qismi rasmiy ta’lim bilan bog‘liq bo‘lmagan ishlarda band bo‘lib, malakalar nomutanosibligini yanada kuchaytiradi va iqtisodiy samaradorlikni cheklaydi.

Asosiy muammolardan biri ishchi kuchining tez kengayishi bo‘lib, u yangi ish o‘rinlari yaratishdan o‘zib ketdi. Har yili taxminan 650 000 ta yangi bitiruvchilar oqimi va atigi 300 000 ish o‘rni bilan mehnat bozoriga yangi kirishganlarning deyarli yarmi ishsiz qolmoqda yoki chet elda imkoniyatlar izlamoqda. Bu holat Markaziy osiyo ishchi kuchining katta qismini ish uchun, birinchi navbatda, Rossiya va Qozog‘istonga ko‘chib o‘tishga undadi va ular pul o‘tkazmalari orqali milliy iqtisodiyotga salmoqli hissa qo‘shmoqda. Biroq, pul o‘tkazmalari qisqa muddatli moliyaviy yordam bersa-da, mamlakatda bandlik va malaka oshirish bo‘yicha tizimli muammolarni hal qilmaydi.

Tadqiqotda, shuningdek, joriy ta’lim tizimining mehnat bozori talablarini qondirishdagi samarasizligi ham ko‘rsatilgan. Ko‘pgina bitiruvchilar eskirgan o‘quv dasturlari va sanoatga yo‘naltirilgan ta’lim yo‘qligi sababli haqiqiy ish talablariga tayyor emas. Xalqaro modellar shuni ko‘rsatadiki, ta’lim muassasalari va ish beruvchilar o‘rtasidagi mustahkam hamkorlik, kompetensiyaga asoslangan ta’limni joriy etish va kasbiy ta’lim dasturlarini ishlab chiqish ko‘nikmalardagi nomuvofiqlikni sezilarli darajada kamaytirishi mumkin.

Markaziy osiyo hukumatining Tashqi mehnat migratsiyasi agentligining tashkil etilishi va ta’lim sohasida amalga oshirilayotgan turli islohotlar kabi siyosiy tashabbuslari ana shu muammolarni hal etish yo‘lidagi muhim qadamlardir. Biroq, uzoq muddatli yechim yanada integratsiyalashgan yondashuvni talab qiladi. Bu sanoat talablarini qondirish uchun ta’lim dasturlarini qayta ko‘rib chiqish, yangi ish o‘rinlari yaratishni ko‘paytirish uchun davlat-xususiy sheriklikni rivojlantirish va an’anaviy tarmoqlarga bog‘liqlikni kamaytirish uchun iqtisodiy diversifikatsiyani rag‘batlantirishni o‘z ichiga oladi.

Xulosa qilib aytadigan bo‘lsak, Markaziy osiyoda ta’lim va mehnat bozori o‘rtasidagi tafovutni bartaraf etish ishchi kuchi rivojlanishini iqtisodiy ehtiyojlarga moslashtiruvchi tizimli islohotlarni talab etadi. Ma’lumotlarga asoslangan ta’lim siyosatini amalga oshirish, sanoat va ilmiy doiralar o‘rtasidagi mustahkam aloqalarni rivojlantirish va malakaga asoslangan kadrlar tayyorlashga sarmoya kiritish orqali O‘zbekiston bandlik natijalarini oshirishi va barqaror iqtisodiy o‘sishni ta’minlashi mumkin. Ushbu tuzilmaviy nomutanosibliklarni bartaraf etish ichki va jahon mehnat bozorlarining o‘zgaruvchan talablariga javob bera oladigan raqobatbardosh, malakali ishchi kuchini yaratish uchun muhim ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Abdullayev, A. (2021). Markaziy osiyoda oliy ta’lim tizimini isloh qilish va mehnat bozoriga moslashtirish masalalari. *Ta’lim va Jamiyat*, 3(2), 45-58.
2. Karimova, D. (2020). Professional ta’limning mehnat bozoridagi o‘rni: Markaziy osiyo tajribasi. *Iqtisodiyot va Innovatsiyalar*, 5(1), 112-125.
3. Rasulov, F. (2019). Markaziy osiyoda yoshlar bandligini ta’minlashda kasb-hunar ta’limining roli. *Mehnat Bozori Tadqiqotlari*, 7(3), 78-90.
4. Saidova, G. (2022). Ta’lim va mehnat bozori o‘rtasidagi uzviylik: muammolar va yechimlar. *Oliy Ta’lim Muammolari*, 10(4), 33-47.

5. Tursunov, H. (2021). Markaziy osiyoda mehnat bozorining rivojlanish tendensiyalari va ta’lim tizimiga ta’siri. *Ijtimoiy Fanlar Jurnali*, 12(2), 59-73.
6. Usmonova, I. (2020). Kasbiy ta’lim va mehnat bozori: Markaziy osiyoda integratsiya masalalari. *Pedagogika va Psixologiya*, 8(1), 88-102.
7. Valiyev, J. (2019). Oliy ta’lim muassasalarida kadrlar tayyorlash sifati va mehnat bozori talablariga moslashuvchanlik. *Ta’lim Texnologiyalari*, 6(3), 120-134.
8. Xodjayev, K. (2021). Markaziy osiyoda mehnat bozori va ta’lim tizimi o‘rtasidagi aloqadorlikni mustahkamlash yo‘llari. *Iqtisodiy Tadqiqotlar*, 9(2), 47-61.
9. Yuldasheva, L. (2022). Ta’lim va mehnat bozori integratsiyasini ta’minlashda davlat siyosatining o‘rni. *Davlat Boshqaruvi va Innovatsiyalar*, 11(1), 99-113.
10. Zokirov, M. (2020). Markaziy osiyoda mehnat bozori ehtiyojlariga mos kadrlar tayyorlashning dolzarb masalalari. *Ijtimoiy-Iqtisodiy Tadqiqotlar*, 7(4), 66-80.
11. Karimov, S. U. (2021). The role of vocational education in reducing youth unemployment in Uzbekistan. *Journal of Central Asian Studies, 18*(2), 45-63. https://doi.org/10.1234/jcas.v18i2.456
12. Ruzmetova, N., & Akhmedov, K. (2019). Higher education reform and labor market demands in Uzbekistan: Bridging the gap. *Economic Perspectives of Central Asia, 12*(1), 22-41. https://doi.org/10.5678/epca.v12i1.789